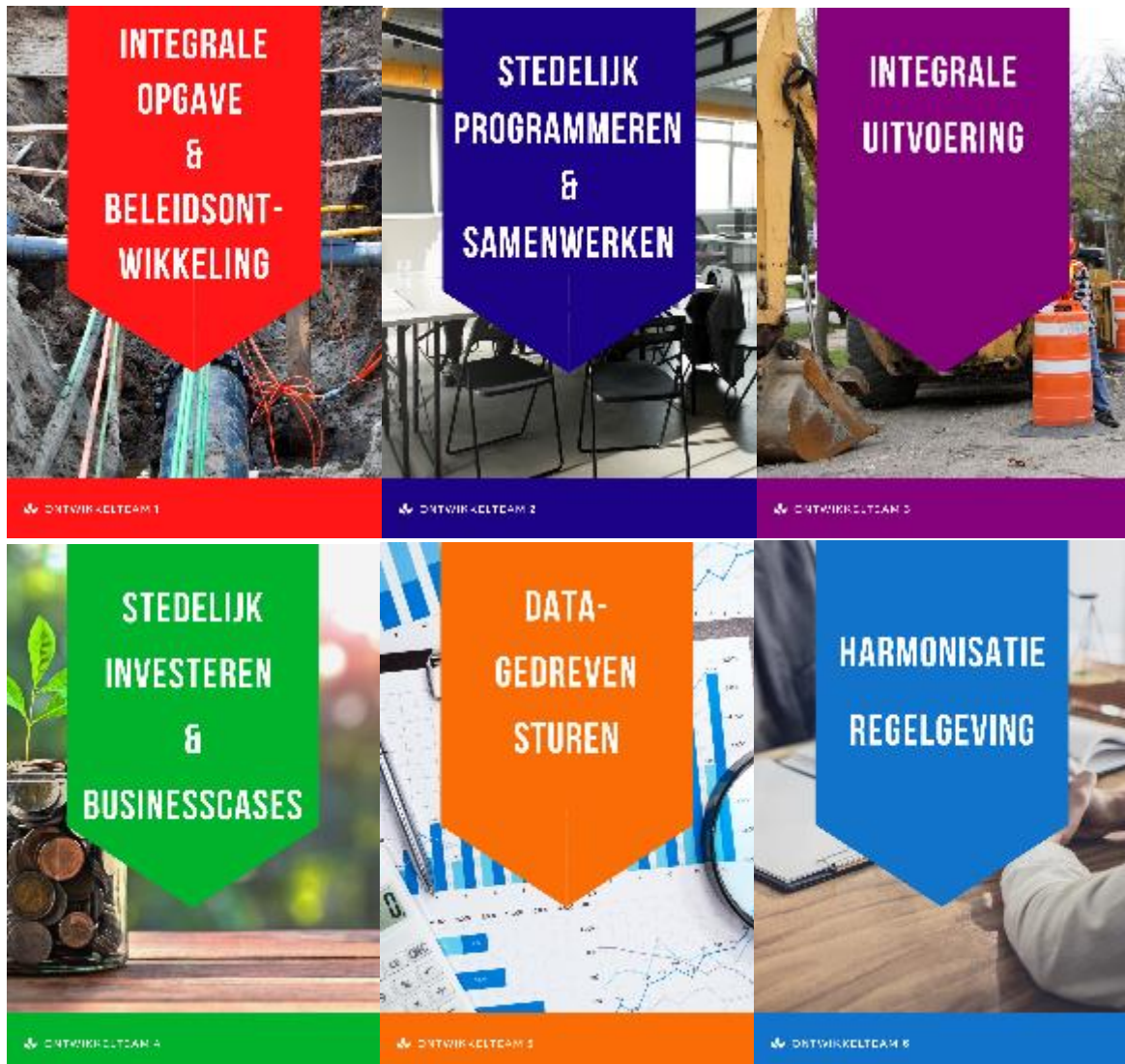


PLANNEN VAN AANPAK ONTWIKKELTEAMS

CITY DEAL OPENBARE RUIMTE

Ontwikkelen samenwerken aan een nieuwe praktijk



Agenda
Stad

Datum: 29 oktober 2021

Auteurs: Malou Bromberg, Luuc Veraart (Jonge Honden) namens de zes ontwikkelteams

In samenwerking met: Team Ateliermeester

Eindredactie: Bart Stoffels (coördinator City Deal Openbare Ruimte)

Inhoud

procesoverzicht ontwikkelteams	3
Financieel totaaloverzicht 2021	5
Financieel totaaloverzicht 2022-2023	5
Ontwikkelteam 1: Integrale opgave en beleidsontwikkeling	6
Ontwikkelteam 2: Stedelijk programmeren en samenwerken	11
Ontwikkelteam 3: Integrale uitvoering	14
Ontwikkelteam 4: Stedelijk investeren en businesscases	17
Ontwikkelteam 5 Datagedreven Sturen	21
Ontwikkelteam 6: Harmonisatie regelgeving	28

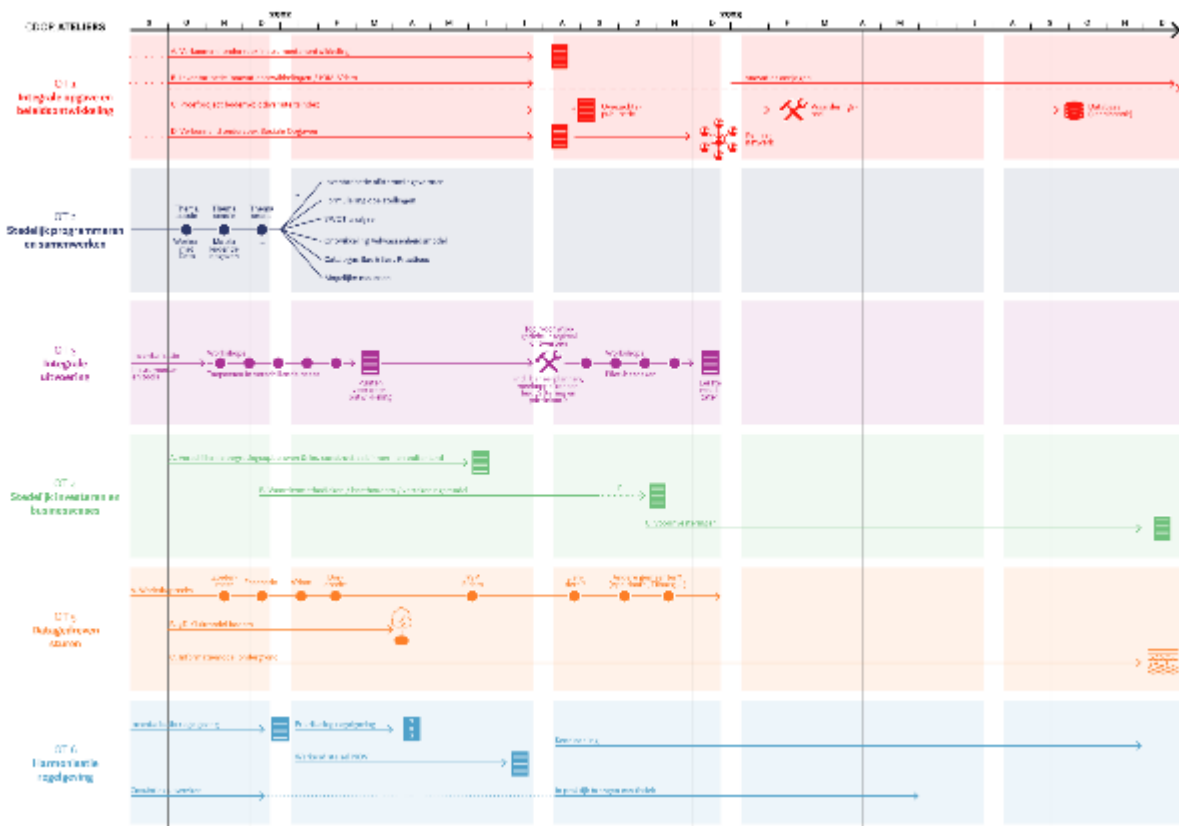
Inleiding

In dit document zijn alle 6 samengevatte plannen van aanpak van de ontwikkelteams van de City Deal openbare ruimte gebundeld. De opgetelde kostenramingen zijn in een overzicht gezet voor 2021 en in een doorkijk naar 2022- 2023. Tevens zijn de 6 planningen van de teams op een rij gezet.

Het kernteam van de City Deal gaf op 14 oktober groen licht voor de uitgaven in dit kalenderjaar. In datzelfde kernteam werd afgesproken om de werkprocessen van de ontwikkelteams beter te synchroniseren met als doel dat het voor de mensen van alle cases uit de steden helder is op welk moment ze bij welk ontwikkelteam kunnen aankloppen voor workshops. Deze iteratie tussen cases en ontwikkelteams is cruciaal voor de City Deal. De gemeentelijke teams uit de cases kunnen hun voordeel doen met bestaande instrumentaria, kennis en ervaringen en de ontwikkelteams kunnen uit de cases praktijk inzichten oogsten die zij nodig hebben voor het door ontwikkelen van instrumentarium. In november moet dit werkproces voor iedereen helder zijn zodat we op atelier 3 in december met deze werkwijze kunnen starten.

Het directeurenoverleg krijgt van ons op 24 maart een update van de ontwikkelteams en cases. In sommige plannen van aanpak staan nog geel gemarkeerde passages en PM's. Het is dus soms nog '*work in progress*', de concretisering gaat stap voor stap. Andere teams staan al volledig in de startblokken.

Procesoverzicht ontwikkelteams



Financieel totaaloverzicht 2021

Vier van de zes teams gaan in dit jaar al van start met de eerste activiteiten. De totaal geraamde uitgaven voor 2021 zijn in lijn met de begrotingsruimte voor dit jaar. Het begrotingsoverschot van dit kalenderjaar zullen we nodig hebben in 2022 en 2023, waar de raming op dit moment nog boven de geschatte begrotingsruimte ligt.

Activiteiten 2021		
	INC BTW	
Ontwikkelteam	Kosten	Activiteiten op hoofdlijnen
1: Beleid & opgaven	€ 50.000	Verkenning en inventarisatie van instrumenten voor integraal afwegingskader, bodembiodiversiteitsindex en inrichtingsprincipes sociale opgaven irt andere transitie. Resultaat: inzichten en aanbeveling voor vervolg richting handelingsperspectieven.
2: Stedelijk programmeren	€ 0	-Externe begeleiding en ondersteuning bij casuïstiek -Diepere analyse van organisatiekundige of gedragspsycholoog
3: Uitvoering	€ 5.000	-Inventarisatie van instrumenten en tools op het vlak van Wijkgerichte aanpak, integraal programmeren, Participatie instrumenten bij beheer en onderhoud. -Workshops voor toepassen van instrumenten in verschillende casussen & punten voor doorontwikkelingen benoemen.
4: Investeren en businesscases	€ 40.000	-Inventarisatie, analyse en advies bestaande begrotings- en financieringsconstructies integrale projecten. -Inhoudelijke ondersteuning Ontwikkelteam.
5: Datagedreven sturen	€ 55.000	-Ontwikkelen toolkit inwinningsproces data -Doorontwikkelen (standaard) 3D ontwikkeling kluitmodel bomen -Pilot Enschede Infiltratiekansen -Datagedreven integraal ontwerp Amsterdam Amstelstadmeer *Zie begrotingsoverzicht voor gedetailleerd overzicht
6: Harmonisatie regelgeving	€ 0	-Inventariseren Bestaande regelgeving
Totaal	€ 150.000	

Financieel totaaloverzicht 2022-2023

De raming van activiteiten voor 2022 en 2023 is nog sterk in beweging en op dit moment hoger dan de geschatte ontwikkelingsbegroting van 400-500k per jaar. Dit lijkt in 2022 goed op te vangen met een overschot van 2021. Voor 2022-2023 is zowel verfijning van de activiteiten nodig als ook het vinden van aanvullende financiering (fondsen of programma's buiten de in de ontwikkelteams deelnemende organisaties)

Doorkijk 2022 - 2023		
INC BTW		
Ontwikkelteam	Kosten	Activiteiten op hoofdlijnen
1: Beleid & opgaven	€ 450.000	-Onderzoek en innovatie naar transitiekoppelingen; ontwikkelen integraal afwegingsinstrument; doorontwikkelen handelingsperspectief bodembiodiversiteit, sociale opgaven, veiligheid in de openbare ruimte.
2: Stedelijk programmeren	€ 100.000	-Inventarisatie van bestaande initiatieven of producten -Opstellen van een volwassenheidsmodel
3: Uitvoering	€ 75.000	-Instrument/tool ontwikkelen voor wijkgerichte integrale ontwerpen & bijbehorende beheerplannen, koppelkansen, budgettering & participatie -Verdere uitwerking instrumenten en methode in workshops en bezoeken aan pilots. Publicatie over eerste resultaten.
4: Investeren en businesscases	€ 100.000	-Catalogus koppeling aanpakken businesscases aan casussen. -In gesprek met de baathouders.
5: Datagedreven sturen	€ 320.000	-Nadruk op beschikbaar en bruikbaar maken van verzamelingen van ruimtelijke data/informatie van IOOR-casussen en projecten
6: Harmonisatie regelgeving	€ 315.000	-Prioriteren en uitwerken voorstellen regelgeving -Werkend stelsel omgevingswet -Ondersteuning bij in praktijk brengen van casuïstiek -Kennisdeling -Overige kosten (communicatie, media)
Totaal	€ 1.360.000	

Ontwikkelteam 1: Integrale opgave en beleidsontwikkeling

Doelstellingen

- A. Instrumentontwikkeling: hoe kunnen we op integraliteit op de tussenschaal sturen als vertaling vanuit de omgevingswet/ visie? Hoe kan een afweging tussen de verschillende ambities en opgaven voor een samenhangende aanpak gemaakt worden? Wat is een integraal overzicht van de verschillende ambities en opgaven waarin een afweging moet worden gemaakt?
- B. Innovatie ontwikkeling: slimme oplossingen en innovaties verzamelen, ontwikkelen, toetsen op ruimtelijke, (beheers) technische aspecten en toepassen in casus gebieden. Eerst inventariseren wat er al is, en kennis ontsluiten. Vervolgens invullen wat nog benodigd is.
- C. Kennisontwikkeling, handreiking t.b.v. (*bodem*)*biodiversiteit* in de stad t.b.v. meerdere ecosysteemdiensten waar de stad gebruik van kan maken. Handreiking wordt onderdeel van integrale aanpak waar klimaatadaptatie en hittestress ook deel van uitmaken. De centrale vraag is: hoe maken we een gezonde veerkrachtige bodem in integrale ontwerpogaves en (stads)ontwikkeling? Hoe bevorderen we biodiversiteit in de stad?
- D. Kennisontwikkeling, fysieke handreiking t.b.v. *sociale transities* voor een inclusieve, veilige, toegankelijke en beschikbare openbare ruimte.

Activiteiten 2021 – 2022 (Planning)

Datum	Activiteit doel/werkgroep A instrumentontwikkeling	Verantwoordelijke	Raming
najaar '21 – zomer '22	Verkennd onderzoek behoefte en bestaande initiatieven Ophalen bij gemeenten waar behoefte aan is rond instrumentarium om een afweging in een integrale aanpak te ondersteunen. Daarbij de bestaande initiatieven inventariseren en analyseren. Lessen en aanpak vanuit Omgevingswet/omgevingsplannen meenemen. Resultaat: aanbevelingen voor doorontwikkelen bestaande of ontwikkelen nieuw instrument.	Cora van Zwam	ca. 50-60k
doorlopend	Ophalen en toepassen in casussen	Alle gemeenten	-

Datum	Activiteit doel/werkgroep B innovatieontwikkeling	Verantwoordelijke	Raming
ntb	Rapportage slimme ondergrondse constructies	ntb	ntb
<u>najaar '21 – zomer '22</u>	Inventarisatie naar bestaande slimme oplossingen Verkennen bij bestaande steden welke slimme oplossingen gewenst zijn/ welke vragen leven er? + Studie naar bestaande slimme oplossingen (obv behoeften gemeenten). Nader uitwerken van de bestaande oplossingen in kosten, ruimtelijke impact, techniek. Resultaat: voorbeeldenrapport met slimme (ondergrondse) constructies.		40-50k?
<u>Doorlopen d</u>	Ophalen en toepassen in casussen Toetsen van de slimme oplossingen in bestaande casussen <i>Nu wordt een initiatief gestart over ontwerpen met algoritmen, zodat betere, integrale afwegingen kunnen worden gemaakt als het gaat om inpassingsvraagstukken.</i> www.cob.nl/algoritmen . Er is een vooronderzoek gedaan om de behoeften van de koplopergemeenten in kaart te brengen. Is openbaar beschikbaar: https://www.cob.nl/wp-content/uploads/2021/05/COB_Ontwerpen-met-algoritmen_20210531.pdf	Alle gemeenten	
<u>Doorlopen d</u>	Doorontwikkeling integrale ontwerpmethodologie A'dam	Joyce van den Berg	ntb
Na 2022	Innovaties aanjagen Waar slimme oplossingen nog ontbreken, moeten we op zoek naar partijen die met innovatie kunnen komen. Via een heldere startaanvraag kunnen we kennisinstellingen, start-ups, etc uitdagen om met oplossingen te komen, deze uit te werken in proefopstellingen, en op termijn toe te passen in casussen. (Bijvoorbeeld via startup in residence)		-

Datum	Activiteit doel/werkgroep C kennisontwikkeling bodembiodiversiteit	Verantwoordelijke	Raming
najaar '21 – zomer '22	Proefproject bodembiodiversiteitsindex Vervolg op onderzoek Naturalis en Amsterdam die bevestigde dat diversiteit van schimmels indicator van bodemgezondheid kan zijn. Vervolg gericht op ontwikkelen bodembiodiversiteitsindex.	Caroline van Impelen	ca. 30k
doorlopend	Ophalen en toepassen in casussen	Alle gemeenten	-
ntb	Overzichtspublicatie	ntb	ntb
...	Ontwikkelen waarderingstool	...	ntb
...	Opzetten database (kennisbank) <i>De VNG onderzoekt het nut en noodzaak samen met het SIKB van een kennisbank. Wellicht starten met inventarisatie.</i>	...	ntb

Datum	Activiteit doel/werkgroep D kennisontwikkeling sociale opgaven	Verantwoordelijke	Raming
najaar '21 – zomer '22	Verkennd onderzoek Sociale opgaven en de impact op de Openbare ruimte Inventarisatie en analyse van sociale opgaven met een impact op de openbare ruimte, en bestaande literatuur en beleid. Ontwerpend onderzoek op inrichtingsprincipes van sociale opgaven en belangrijke transitie en onderlinge compatibiliteit.	Marleen de Rooter	Ca. 50-60k
doorlopend	Opzetten kennisnetwerk	Alle partners	-
doorlopend	Ophalen en toepassen in casussen	Alle gemeenten	-

Verbinding met nationale verwante trajecten

Naam betreffende traject	Potentiële kennispartner	Onderwerp/ Doelstelling	Opmerking/contactpersoon
Partners buiten bestaand team (niet gemeentelijk)			
	Bodem+	C	Hardon
	WarmingUp	B	
	NKWK	A/B	
	St, Kon. Nederlands Normalisatie Instituut (NEN7171)	A	Kotte
	RVO (Horizon2020)	B/C	
	NIOO-KNAW	C	
	Min. VWS	D	Schell
	Univ. Leiden	D	
	RIVM	D	
	TAUW (samen de diepte in)	A	
	Posadmaxwan	B	Revier, Albers
	SVOB (CPTED)	D	
	Maak Samen Ruimte	D	Hesselmans
	Platform31	D	Hoorn
Partners binnen bestaand team (niet gemeentelijk)			
	Naturalis	C	Roos, van Impelen
	CCV	D	Tieman, Woldendorp
	Deltares	C	Maring
	minBZK (BBV)	A	De Ruiter, Arnolds, Freriks
	COB	A/B	Boomsma, Kovacs
	CROW	D	Hesselmans

Ontwikkelteam 2: Stedelijk programmeren en samenwerken

Doelstellingen

In 2023 hebben we een goed beeld hoe stedelijk programmeren vorm te geven is met de 'natuurlijke' eigenaren (gemeenten, netbeheerders, waterschappen) als betrokkenen en samen met belangrijke stakeholders zoals woningbouwcorporaties en warmteleveranciers. Welke voorwaarden voor programmeren succesvol zijn? Wat goed werkt? Waar de goede voorbeelden te vinden zijn? Wat we kunnen leren van waar het niet goed is gegaan? Welke instrumenten waren al beschikbaar en welke instrumenten zijn er ontwikkeld? We gaan op de volgende manieren werken om de doelstelling te bereiken.

1. Delen en vastleggen van kennis.
 - Via deelnemers City Deal Openbare Ruimte
 - Via interviews van bestaande voorbeelden
 - Via meedoen / meelopen in businesscases
 - Door inbreng van stedelijke programma's van de deelnemers
2. Procesanalyse
 - Ordenen en vastleggen van bestaande processen en benodigde procesinformatie
 - Kritische succesfactoren (waarom het op plek x juist goed of juist niet goed werkt)
3. Kennis toegankelijk maken
 - Bevorderen dat betrokken partijen multidisciplinair gaan programmeren (ontwerpen, aanbesteden en uitvoeren)
 - Beschikbaar stellen van een routekaart/handleiding om mogelijke koppelkansen te identificeren en in tijd af te stemmen
 - Bepalen generieke set relevante informatie
 - Catalogus met prototypen van bestaande oplossingen en instrumenten
 - Bouwstenen aandragen voor een aanpak van de daarvoor benodigde gedrags- en cultuuromslag
4. Oefenen en toepassen in casussen
 - Teamleden zijn zelf actief binnen hun eigen organisatie met (aspecten van) het stedelijk programmeren.
 - Casussen worden gebruikt om werkmethodeken te testen of te analyseren. Tegelijkertijd voeden de casussen het ontwikkelteam met verse praktijkervaringen.

Activiteiten 2021 – 2022 (Planning)

Datum	Activiteit (korte toelichting)	Verantwoordelijke
Oktober 2021	Activiteit 1: Themasessie Werken met Data <i>In een themasessie over het werken met data hopen wij met vraagstukken en opgaven te komen, waarmee we met team 5 verder het gesprek aan kunnen gaan.</i>	Ontwikkelteam 2
November 2021	Activiteit 2: Themasessie Matrix Leidende Opgaves <i>In een themasessie onder leiding van de gemeente Amsterdam willen we als team aan de slag met de Matrix Leidende Opgaves. Met het team willen we gezamenlijk deze matrix gaan invullen om hiervan te leren en van elkaar te horen hoe naar de verschillende opgaves gekeken wordt.</i>	Ontwikkelteam 2
December 2021	Activiteit 3: Themasessie 3 thema n.t.b.	Ontwikkelteam 2
N.t.b.	Activiteit 4: Onderzoek / Advies n.t.b. <i>Uit de gesprekken tussen gemeenten en partners kunnen verdere onderzoeksvragen voortkomen die niet door gemeenten opgepakt kunnen worden. Dit onderzoek en/of advies zal later verder ingericht worden.</i>	Externe partij

Verdere vervolgactiviteiten kunnen zijn:

- Inventarisatie van in Nederland bestaande afstemmingsvormen
- Formuleren gedeelde en redelijk concrete doelstelling van integraal programmeren
- Analyse successen en knelpunten in bestaande afstemmingsvormen
- Definiëren concrete doelstellingen voor integraal programmeren in de gemeenten van de deelnemers in ons ontwikkelteam
- Ontwikkelen Volwassenheidsmodel samenwerkingen
- Inrichten Catalogus bad & best-practices en prototypen
- Identificeren en kiezen mogelijke casussen om opgaves in de praktijk te brengen

Verbinding met nationale verwante trajecten

Naam betreffende traject	Opmerking/contactpersoon
Kennisarena Integrale Ketensamenwerking in de Ondergrond	Kennisarena Integrale Ketensamenwerking in de Ondergrond waarin gemeenten, netwerkbedrijven (Mijn Aansluiting) en het COB het gedachtegoed van het Programma Integrale Ketensamenwerking in de Ondergrond (PIKO) en Common Ground voor Ondergrondse Infra verder wordt uitgewerkt (Common ground voor ondergrondse infra - COB)
Herinrichting Stedelijke Ondergrond	Een praktijkprogramma van de Bouwcampus waarin wordt gewerkt aan het creëren van innovatieve en betaalbare oplossingen waardoor de ruimte in de ondergrond effectief wordt benut en het wél allemaal past. Met zo min mogelijk overlast.
iAMPro	iAMPro (CROW) staat voor infrastructuur AssetManagement Professional. Het is het kennisportaal voor professionals in het assetmanagement ten behoeve van infrastructurele werken en openbare ruimten. iAMPro brengt deze professionals op interactieve wijze met elkaar in contact en stelt hen in staat assetmanagementvraagstukken versneld op te pakken. iAMPro is een praktijkgericht kennisportaal. Het iAMPro model is vervolgens een model waarin zes processtappen worden onderscheiden, samen met de kernen 'Mens en organisatie' en 'Data en software'. Gezamenlijk vormen zij 'de roos van iAMPro'. De NEN-ISO 55000 fungeert als leidraad, maar de praktische vertaling is leidend.
Managing public spaces Wageningen	Een programma waar vanuit verschillende partners gewerkt wordt aan het plannen en ontwerpen van de publieke ruimte. Daarin worden toekomstige uitdagingen zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de circulaire economie in meegenomen.

Ontwikkelteam 3: Integrale uitvoering

Doelstellingen

Centrale doelstelling is het realiseren van een integrale ruimtelijke kwaliteit vanuit een integrale uitvoering. Vanuit drie perspectieven worden antwoorden gezocht voor het bereiken van deze doelstelling:

a. **Projectgericht (wijkplannen)**

Het vinden/ontwikkelen van een integrale aanpak van de uitvoering van projecten in de openbare ruimte waarbij aandacht is voor:

- Het samenbrengen van meerdere opgaven – fysiek en sociaal in wijkgerichte ruimtelijke ontwerpen van de openbare ruimte
- Het realiseren van een gemeenschappelijke werkwijze en cultuur van samenwerken bij het gecombineerd en gelijktijdig uitvoeren van werkzaamheden.
- Het afstemmen van investeringen en de geplande werkzaamheden in de wijk tussen de verschillende partijen.

b. **Integraal**

Het vinden van oplossingen voor knelpunten bij de uitvoering van projecten (gevolgen ontwerpkeuzes, keuze contractvorm, manier van samenwerken)

- Instrumentarium ontwikkelen waarmee de consequenties van het beleid voor de openbare ruimte (inrichting en beheer) duidelijk gemaakt worden tbv uitvoering.
- Proces verbeteren, verder ontwikkelen, om een integrale aanpak van de uitvoering bij ontwerpers en beleidsadviseurs, die de voorbereiding van projecten trekken, een plek te geven.
- De rollen en werkwijze bij aanbesteding en gunning verduidelijken.
- Een goede verdeling kunnen maken van de kosten bij het uitvoeren van integrale projecten.

c. **Participatie**

Werkmethoden en instrumenten creëren om het gemeentelijk beleid gezamenlijk te vertalen naar wijkgerichte plannen bij de interne organisatie en externe stakeholders.

- Participatie en draagvlak stimuleren om het gemeentelijk beleid te vertalen naar wijkgerichte plannen. Hoe kunnen de verschillende gemeentelijke afdelingen met elkaar samenwerken en budgetten bundelen vanuit een gezamenlijk belang.
- De interne samenwerking koppelen met bewoners en andere samenwerkingspartners (nutsbedrijven, OV-bedrijven, waterschap e.d.). Het actief betrokken houden van bewoners en andere actoren gedurende het hele traject van voorbereiding van de uitvoering en uitvoering en zorgdragen dat bewoners en andere partners daadwerkelijk mee kunnen doen met de discussies.
- Passende communicatie richting bewoners organiseren ten aanzien van de reikwijdte en mogelijkheden van de projecten (verwachtingenmanagement)

Activiteiten 2021 – 2022 (Planning)

Datum	Activiteit (korte toelichting)	Verantwoordelijke	Raming
Sept/okt 21	<i>Inventarisatie van instrumenten en tools op het vlak van Wijkgerichte aanpak, integraal programmeren, Participatie instrumenten bij beheer en onderhoud.</i>	Leden ontwikkelteam Mede leden OT 2 & OT5	-
Nov/dec 21- feb 22	<i>Workshops voor het toepassen van instrumenten in de verschillende casussen en punten voor doorontwikkelen benoemen, ervaringen delen met andere ontwikkelteams</i>	Leden ontwikkelteam samen met externe experts	5000,-
mrt-juli 22	<i>Instrument/tool ontwikkelen voor wijkgerichte integrale ontwerpen en bijbehorende beheerplannen, meekoppelkansen, budgettering en participatie</i>	Nader te bepalen	50.000,-
Sept – dec 22	<i>Verdere uitwerking instrumenten en methode in workshops en bezoeken aan pilots Publicatie over de eerste resultaten</i>	Nader te bepalen	25.000,-

Verbinding met nationale verwante trajecten

Naam betreffende traject	Potentiële kennispartner	Onderwerp	Opmerking/contactpersoon
REKS/NPRES	Rebel Group	Regionale Energie en Klimaat Strategie	Paul van Dijk
Leidraad inrichting ondergrond Tilburg/Omgevingsplan Ondergrond	Antea Group als adviseur	Afwegingskader Ondergrond	Olav Reinders
IBOR onderhoudsniveau is verandert door corona	Arcadis	Integraal beheer openbare ruimte m.b.v. iAmPro	Annie Merx
Platform Waardevol ondergronds ruimtegebruik	COB	Integraal proces van ruimtelijk ontwerp	Gijsbert Schuur gijsbert.schuur@cob.nl
CROW Levende Stad	CROW	Beheer en regie	Peter van de Ven
Herinrichting stedelijke ondergrond	Bouwcampus Delft	Samenwerking in de ondergrond	Wil Kovács en Han de Wit
Samen werken aan water en klimaat	Deltares	Klimaatbestendige stad	Rutger van der Brugge
MOOI-regeling	Deltares	Collectieve Warmte en koude voorziening	Rutger van der Brugge
Deltaprogramma (Ruimtelijk Adaptatie)	Deltares	Klimaat adaptatie	Rutger van der Brugge

Ontwikkelteam 4: Stedelijk investeren en businesscases

[max 5 doelstellingen, 100 woorden per doelstelling]

Doelstellingen

Onze doelstelling is het zoeken naar innovatieve business cases waarin we bestaande middelen van overheden en marktpartijen zo gericht mogelijk willen inzetten.

We doen dit:

- Om de transitieopgaven te realiseren
- Om de kosten en baten zo eerlijk mogelijk te verdelen

We willen dit probleem specifiek samen in een City Deal Openbare Ruimte behandelen, omdat een andere financieringsaanpak nodig is die met alle baathouders ontwikkeld wordt.

Voor ons Ontwikkelteam is het belangrijk dat we voldoende financiële middelen krijgen om onderzoek te verrichten en dat we in gesprek gaan met de baathouders.

Activiteiten 2021 – 2022 (Planning)

Om de doelstellingen te behalen, willen we in ons ontwikkelteam samen werken aan drie vraagstukken:

1. Betere bundeling van investeringsmiddelen
2. Meten en verrekenen van maatschappelijke baten
3. De financiering van voorinvesteringen

Datum	Activiteit (korte toelichting)	Verantwoordelijke
1-10-2021 t/m 1-6-2022	Opgave 1: Onderzoek / Publicatie <i>In beeld brengen en analyseren van verschillende begrotingsopbouw en financieringsconstructies in binnen en buitenland</i>	Externe partij voor de uitvoer, Ontwikkelteam als klankbordgroep
Start eind 2021	Opgave 2: Onderzoek / Publicatie <i>-In beeld brengen en analyseren van verschillende waardenmethodieken</i> <i>-Betrekken en doorgronden van de verschillende baathouders</i> <i>-Ontwikkelen van voorstel voor monetariseren en verrekenen van de baten</i>	Externe partij voor de uitvoer, Ontwikkelteam als klankbordgroep
Nadat opgaven 1 en 2 zijn uitgevoerd.	Opgave 3: Onderzoek / Publicatie <i>Hoe financieren we de extra investeringen om de optelsom van transitie te realiseren? Hoe verreken je voorinvesteringen met baathouders.</i>	N.t.b.

Verbinding met (inter)nationale verwante trajecten

Naam betreffende traject	Onderwerp	Opmerking/contactpersoon
Fonds voor het middel (publiek of publiek-privaat)	Een fonds voor het financieren van het middel, waar zowel publieke als private partijen op basis van hun (verscheidenheid aan doelstellingen) een bijdrage aan kunnen leveren, en ook gezamenlijk beslissen. Er zijn verschillende opzetten mogelijk, bijvoorbeeld bij een derde partij (NGO) of bij de gemeente	Urban Forest Fund (Melbourne) Water Fund (The Nature Conservancy), Groenfonds Alphen aan de Rijn (verschillende varianten)
Impact fonds	Zie korte samenvatting hieronder	
Verzekering voor het middel	Gezamenlijk afsluiten voor een verzekering van het middel, om onderhoud en herstel te financieren	Coral Reef Insurance (TNC, Mexico)
Ontschotting in gemeentelijke begrotingen		gemeente Dordrecht (matrix), gemeente Rheden (SDG) gemeente Amsterdam: Vereveningsfonds vanuit GREX voor projecten in de stad (bijv Brug over IJ)
TRANSFORM	Integrale business case waarin inkomsten uit het ene deel van de business case bijdragen aan financiering van het volgende deel.	Transform (transform.nu) (gemeente Apeldoorn, Zutphen, Deventer)
Bodemaanpak Zwolle	Levend voorbeeld van een integrale aanpak die elk jaar een stukje verder groeit.	Combinatie van energie, vuil, schoon water, groen (al vanaf 2008)
Klimaatadaptatie Apeldoorn	Levend voorbeeld van een integrale aanpak die elk jaar een stukje verder groeit.	Open leggen beken i.s.m. private partijen (loopt ook al lang)
Climate impact bonds	Google dit, of sustainable (impact) bonds	Bezig aan langzame opmars, succes onbekend
Synchronisatiefonds	Koppelkans, maar één van de betrokken partijen heeft nu geen geld.	Bestaat nog niet

No net loss biodiversiteitsregelgeving	Hamburg + Engeland: GREX-inkomsten gebruiken om weer te herinvesteren in natuur.	
Verrekenen van kosten bij leggen van kabels en leidingen	Instrument vooral aan de kostenkant	Consensus in kosten en baten - COB
RVO Toolbox	Toolbox voor de financiering van klimaatadaptatie	Wordt binnenkort gelanceerd.

Ontwikkelteam 5 Datagedreven Sturen

Uitgebreide versie, zie: Plan van aanpak OT5

Datum, versie: 20210921, v3

Doelstellingen

Hoofddoel: een voor Nederland relevante bijdrage te leveren aan: de datagedreven ondersteuning van de integrale aanpak voor een duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte en de ondergrond.

Hoe?: door samen te leren van praktijk-cases. De leerervaringen worden vertaald in afspraken, aanbevelingen, best practises, stappenplannen, informatieproducten, enzovoorts. De inhoud van deze producten kan variëren van de aanzet tot fundamentele aanpassingen op het niveau van (meta-) datastandaarden en basisinfrastructuur, het verbeteren datakwaliteit, het slimmer verzamelen van benodigde informatie tot het beter delen en toepassen van informatie.

Subdoelen

Antwoorden geven op vragen:

- aan welke (generieke) informatieproducten is voor de integrale aanpak voor een duurzame inrichting en beheer van de openbare ruimte en de ondergrond behoefte? Hierbij kijken we naar de eigen (data) cases maar juist ook naar de cases die door de andere ontwikkelteams worden ingebracht.
- welke datasets zijn daarvoor nodig? Welke definities, eenheden, rekenregels, peildata moeten worden gebruikt? Wat is de gewenste kwaliteit, schaal/detailniveau van de data? En hoe kunnen we de kwaliteit van datasets verbeteren? Welke architectuurprincipes: keuze voor (meta-)datastandaarden, open softwaretoepassingen etc. helpen het hoofddoel te verwezenlijken?
- welke data governance is hiervoor (op verschillende organisatieniveaus) nodig om dit te borgen? Wat vereist het van organisaties en van medewerkers?
- hoe krijgen we de data uitwisselbaar en integraal beschikbaar voor alle stakeholders in de verschillende fases van het ruimtelijke proces?

Leren van elkaar en vastleggen:

- Leren van elkaar. Dit is een succes als het leidt tot best practices voor visualiseren van de informatie en voor het slim omgaan met de bestaande informatie, en dus de dagelijkse werkzaamheden helpt te verbeteren.
- Het delen van ervaringen leidt ook tot het identificeren en agenderen van die aspecten waarvoor (a) nieuwe methoden onderzocht of ontwikkeld kunnen worden dan wel (b) nadere afspraken voor nodig zijn voor het uitwisselen en delen van data, (c) nieuwe databronnen moeten worden gevonden of ontsloten. Het maken van (stelsel-)afspraken of richtlijnen.
- Het is een succes als gemeenten/organisaties niet steeds opnieuw individueel afspraken hoeven te maken over de toegang tot (OR, en ondergrond) data. Dat bespaart hen tijd op den duur en geld. Bovendien waarborgen stelsel(afspraken) het gebruik van data.

Casussen/projecten en begroting

Navolgende tabel geeft een overzicht van de casussen/projecten die door OT5 zijn geselecteerd. Deze casussen/projecten kennen elk een eigen financieringsconstructie. In de tabel is per casus/project het bedrag vermeld dat vanuit het CDOR budget nodig is om de meer specifieke doelen van OT5 te bereiken. De gemiddelde kosten daarvan, per casus/project, zijn geraamd op € 15.000,-. Wanneer in de tabel € 0,- is vermeld, worden (in dat jaar) geen additionele kosten verwacht.

Uitgebreidere beschrijvingen van de casussen/projecten zijn te vinden op de Community server, in de OT5 werkplek:

https://www.citydealopenbareruimte.nl/community/ontwikkelteams-citydeal/datagedreven+sturen/documenten_datagedrevensturen/default.aspx#folder=1956159

Voor enkele casussen is een additionele toelichting te vinden in het verslag van de OT5 bijeenkomst op 20210914:

https://www.citydealopenbareruimte.nl/community/ontwikkelteams-citydeal/datagedreven+sturen/documenten_datagedrevensturen/default.aspx#folder=2043547

#	Naam casus / project	Beschrijving / vragen / activiteiten	Kosten voor CDOR	Kosten voor CDOR
1	Ontwikkeling toolkit inwinningsproces data.	Inwinnen van data voor ontwerp, aanleg, renovatie, onderhoud en beheer van de stad is lastig. Ontwikkelen handreiking/toolkit met processchema die bijdraagt om het proces van inwinning en vastlegging te verbeteren, meer inzichtelijk te maken.	€ 5.000	€ 10.000
2	Doorontwikkeling (standaard) 3D ontwikkeling kluitmodel bomen	creëren van 3D datamodel t.b.v. onderzoek naar effect van klimaatverandering op bomen; interactie met grondwater en indirecte effecten hiervan op constructies; ondergrondse ruimtelijke ordening	€ 5.000	€ 30.000
3	Pilot Enschede infiltratiekansen	Gebruik van informatie over ondergrond en bovengrond bij creatie van kaart waarop maximaal haalbare regenwater infiltratiemogelijkheden zijn weergegeven, voor gebruik bij klimaatadaptatie projecten	€ 10.000	€ 15.000
4	Data gedreven integraal ontwerp Amsterdam Amstelstad.	De gebiedsontwikkeling 'Amstelstad' staat voor een uitdagende transformatie- en nieuwbouwpoging in deels hoge dichtheden. Voor de gebiedsteams die aan dit gebied werken wordt een integrale ontwerp- en (3D) beslissingsomgeving gebouwd	€ 0	€ 15.000
5	Dordtse buurtaanpak Componistenbuurt	Hoe kom je tot integraal model (GIS) waarin fysieke en sociaal maatschappelijke data te raadplegen is?	€ 0	€ 15.000

6	Effectief koppelen informatiemodellen IMBOR – IMKL-GWSW-SIKB-...	De informatie over de ondergrond wordt geproduceerd en beheerd door verschillende partijen. Het zou een doorbraak zijn als verschillende tools op ieder moment de beschikbare informatie over de ondergrond zouden kunnen raadplegen en ontsluiten. Met daarbij als uitgangspunt dat data-eigenaren controle houden over hun eigen data en in hun eigen bedrijfsomgeving kunnen blijven werken. O.m. doorontwikkeling standaardisatie informatiemodellen en uitwisselingsformaten en landelijke linked dataplatform "Borius"	€ 0	€ 15.000
7	7 stadsprojecten / West Blaak herinrichting	zeven plekken aangewezen om vergroening- en verduurzamingsopgaven aan te gaan. Voetgangers en klimaat meer ruimte geven. Inrichten van een platform waar datagegevens bij elkaar komen Opstellen basismodel (in 3D bij voorkeur) waar in 1 oogopslag digitaal gezien kan worden hoe de huidige situatie is. 1 omgeving waar alle data samenkomt en opgehaald kan worden. Voor analyse en als basis nieuwe ontwerpen	€ 0	€ 15.000
8	Wijkatlas Liendert	Geo3D is een combinatie van 2D, smart City en digital twin. Dat betekent een 3D model amersfoort, inclusief interne data, open data en actuele data verkregen door sensoren, camera's, etc. Door deze data te combineren krijg je een compleet beeld.	€ 0	€ 15.000
9	Onvoorzien, w.o. bijdragen vanuit OT5 aan overige CDOR casussen	diverse casussen, w.o. Groningen, Den Haag, Purmerend, Beemster en Leiden	€ 10.000	€ 35.000
10	Ontwerpen met algoritme (ondergronds)	Behoeften van koplopergemeenten bij het inpassen van ondergrondse kabels en leidingen	€ 10.000	€ 25.000
11	Eco-systeem ondergrondse netwerken	Experimenteren met uitwisseling van data t.b.v. verbeterde ruimtelijke planning van activiteiten in ondergrond	€ 0	€ 15.000

12	Experimenteren met data gedreven assetmanagement op basis van voorbeeld voorspelmodel Zoetermeer.	Ontwikkelen voorspelmodel interventie modellen. Ontdekken nieuwe data inwintechnieken. Wat voor data heb je nodig, om de sociaal maatschappelijke problematiek goed in beeld te krijgen én wat gaan we ophalen bij de bewoners? Hoe gaan we tot de online participatie komen? Hoe gaat dat platform werken?	€ 0	€ 15.000
13	Landelijke Wijktypenkaart t.b.v. ondersteuning IOOR	De behoefte aan een wijktypenkaart, om (op verschillende schaalniveaus) overzicht te krijgen en verschaffen over opgaven en (on)mogelijkheden, is door verschillende typen gebruikers kenbaar gemaakt, voor de thema's klimaatteffect onderzoek, klimaatadaptatie (bijv. waterhuishouding, vergroening), bodemdaling, energietransitie, waterhuishouding, beheer en onderhoud openbare ruimte en asset management. OT5 toetst of en hoe de kaart bruikbaar is in de opgaven van de CDOR	€ 0	€ 15.000
14	3D digital twin buitenruimte	Hoe komen we tot een 3D Digital Twin voor de buitenruimte? Waar kunnen we die voor gebruiken? Welke data is daarvoor bruikbaar?	€ 0	€ 15.000
	totaal		€ 40.000	€ 250.000

Activiteiten 2021 – 2022 (Vermelde planning onder voorbehoud)

Onderstaande tabel geeft een puntsgewijs overzicht van de activiteiten die in het kader van de CDOR aan projecten/casussen worden toegevoegd om de doelen te behalen

#	Datum	Activiteit (korte toelichting)	Verantwoordelijke
1	Nov '21	Workshop Casus Zoetermeer: Experimenteren met datagedreven assetmanagement Gecombineerd met: Citydeal datagedreven werken (gemeente Zoetermeer) ontwikkeling toolkit inwinningsproces data	Lilian Hartevelde (Zoetermeer)
2	Okt '21 – Maa '22	Opdracht doorontwikkeling (standaard) 3D ontwikkeling kluitmodel bomen (nog uit te werken opdracht door Amsterdam en Zoetermeer met mogelijke deelname www.cobra-groeninzicht.nl	Marco Scheffers (Amsterdam) en Lilian Hartevelde (Zoetermeer)
3	Dec '21	Workshop/Kennisdeling: Infiltratiecapaciteit Enschede i.h.k.v. klimaatadaptatie, maximale mogelijke infiltratiemogelijkheden en hindernissen Tooling waarmee in beeld kan worden gebracht wat er onder de grond zit. Koppelkansen Enschede en BOR! Meenemen in het zoeken naar kansen en belemmeringen. Welke databronnen kunnen verbeterd worden en hoe? De extra resolutie die is aangebracht in geo-top, blijkt die voldoende?	Marco Hoogvliet (Deltares)
4	Jan '21	Workshop – cases Amsterdam Integraal Gebiedsplan Het Wallengebied – vervanging bruggen/kademuren- gecombineerd met andere opgaven: perspectief data gedreven. Hoe kan je vertaling maken vanuit programma's, regelgeving en beleid naar afspraken over ontwikkelingen in zo'n gebied. Hoe kan je ze op elkaar afstemmen en werk met werk maken?	Marco Scheffers (Amsterdam)
5	Feb '22	Workshop - casus integrale aanpak Componistenbuurt Dordrecht – vervanging riool/klimaatadaptie én verbeteren sociale	Theo Santegoets (Dordrecht)

		cohesie door inrichting openbare ruimte. Welke sociale data is er nodig vs wat is er beschikbaar. Hoe is de interactie met het fysiek ontwerp? Hoe richten we de digitale participatie in?	
6	2021-2023	Opdracht: Ontwikkeling informatiemodel voor de ondergrond: bestaande standaarden en Basisregistraties IMBOR IMKL-BRO-GWSW-SIKB verbinden om data over de ondergrond te kunnen verbinden met elkaar en die van de bovengrond. In combi met casus 3 en mogelijk andere casussen: Operationele data-uitwisseling uitwisseling tussen stakeholders voor een betere controleerbare uitvoering ondergrondse activiteiten m.b.t. Kabels, Leidingen en rioleringen i.c.m. het gehele BOR domein (werknaam BORIUS)	Jan Pieter Eelants (CROW) John Driessen (COB) Eric Oosterom (Rioned)
7	n.n.t.b. 2022	Workshop: Zeven stadsprojecten, zeven plekken aangewezen om vergroening- en verduurzamingsopgaven aan te gaan. Voetgangers en klimaat meer ruimte geven. Inrichten van een platform waar datagegevens bij elkaar komen. Uitdaging: iedereen moet toegang hebben de beheerkosten. Motto: 'beheer is het nieuwe ontwerp'.	Irma Bergen Bravenboer (Rotterdam)
8	n.n.t.b. 2022	Workshop: Wijkatlas Liendert Integrale aanpak openbare ruimte Liendert Technisch goede staat verhardingen, groen, verlichting, kunstwerken, etc. Invulling geven aan maatschappelijke opgaven op niveau van de wijk ipv project Participatie samen met bewoners van de wijk.	Emmeke van Ulsen (Amersfoort)
9	n.n.t.b. 2022	Casussen vanuit de andere ontwikkelteams, vanuit Apeldoorn, Tilburg en mogelijk vanuit gemeenten die niet bij OT5 deelnemen: Groningen, Den Haag, Purmerend, Beemster en Leiden	

Verbinding met verwante, nationale trajecten

Voor een uitgebreide beschrijving: zie plan van aanpak OT5

Naam betreffende traject	Potentiële kennispartner	Onderwerp	Opmerking/contactpersoon
DISGeo, Doorontwikkeling in Samenhang – Geo-basisregistraties (BZK).	Geonovum, BZK	Samenhangende objectenregistratie, die zorgt voor een efficiënte en integrale inwinning en ontsluiting van gegevens, en een samenhangend en helder beeld voor een steeds grotere diversiteit aan gebruikers.	Marcel Rietveld, VNG
Investeringsvoorstel Nationale Digital Twin Infrastructuur voor de fysieke leefomgeving	Gemeentelijk Geoberaad en Geonovum	Fieldlab: Zwolle, Deventer, Apeldoorn, Zutphen	Jan Bruijn, Geonovum
Digital Twin NL Infra & Ondergrond (Deltares)	COB	Digitaal programma ondergrondse infrastructuur: tunnels en kabels leidingen	Marco Hoogvliet
DigiGO	Digiteam	Digitaalstelsel Gebouwde Omgeving (DSGO), Programma Leren & Veranderen	Jan-Pieter Eelants
Kennisarena Integrale Ketensamenwerking in de Ondergrond	COB		John Driessen, Robbert Ephraim
Samen de Diepte in en Ondergrond InZicht		Samen de diepte in	
VIVET		Verbetering van de informatievoorziening voor de Energietransitie	Marja Exterkate (CBS)

Ontwikkelteam 6: Harmonisatie regelgeving

Doelstellingen

[max 5 doelstellingen, 100 woorden per doelstelling]

Ontwikkelteam 6 heeft als doelstelling het overzichtelijker maken, beter hanteerbaar en waar mogelijk harmoniseren van regelgeving. Samenhang tussen bovengrond en ondergrond is daarbij essentieel.

Deze urgentie wordt zichtbaar in:

- De omgevingswet en de ambitie om regelgeving in het ruimtelijk domein overzichtelijker te maken. De ondergrond heeft daarin nog maar zeer bescheiden plaats gekregen, terwijl ruimtelijk ontwikkeling meer dan ooit afhankelijk zijn van inpasbaarheid in boven- én ondergrond;
- Nieuwe (transitie)opgaven in de openbare ruimte die vragen om aanpassing van regelgeving. Niet door ad hoc aanvullingen of reparaties, maar vanuit bredere visie op de ontwikkeling van boven- en ondergrond de komende decennia;
- De vele vragen die leven in het ruimtelijke domein die op korte termijn én lange termijn blijvend impact hebben op de inrichting van de openbare ruimte.

Het ontwikkelteam richt zich op de regelgeving en de dilemma's en tegenstrijdigheden die zich daarbij voor doen. Dit heeft raakvlakken met vele ontwikkelingen elders in het ruimtelijk domein. Het ontwikkelteam wil vooral benutten wat er al is en daarop verder ontwikkelen in de richting van betere hanteerbaarheid en harmonisatie van regelgeving (zie ook verbinding nationale trajecten).

Inhoudelijke opgaven, zoals energietransitie en klimaatadaptatie hebben uiteraard ook groot raakvlak met harmonisatie regelgeving. Vanuit casuïstiek worden deze ontwikkelingen bij het vraagstuk betrokken, maar niet als zelfstandig te behandelen onderwerp.

Uiteraard is er ook samenhang met de andere ontwikkelteams binnen de CityDeal, waarbij vooral ontwikkelteam 4 (financiële arrangementen) raakvlak heeft omdat veel knelpunten uit regelgeving ook tot uitdrukking komen in financieel voordeel of nadeel van bepaalde partijen in de ondergrond. Via het kernteam en in direct onderling contact zal afstemming plaatsvinden.

De resultaten van het ontwikkelteam moeten het werk van de professional makkelijker maken. Meer specifiek: medewerkers van provincies, gemeenten en waterschappen, netbeheerders, aannemers en ingenieursbureaus die een rol vervullen in de voorbereiding en uitvoering van grootschalige ruimtelijke projecten.

Activiteiten 2021 – 2022 (Planning)

Datum	Activiteit (korte toelichting)	Verantwoordelijke
Sep '21 – Dec '21	Activiteit 1: Inventarisatie regelgeving Het is belangrijk om goed in beeld te brengen welke regelgeving relevant is om in de komende periode aan de orde te laten komen. Dit kan onder andere in samenwerking met het COB. Door het goed in beeld brengen van wat er al speelt, kunnen ook de volgende activiteiten daar op afgestemd worden.	Ontwikkelteam 6 / Externe partij (?)
Sep '21 – Dec '21	Activiteit 2: Casuïstiek uitwerken Om eigenaarschap en inzicht te creëren bij de verschillende partners rond de opgaven bij regelgeving in de onder- en bovengrond zijn één of meerdere uitgewerkte praktijkcases onmisbaar. Een sterk geïllustreerd voorbeeld waarbij de ambities en opgaven van partners zichtbaar in verband worden gebracht met de uitdagingen en knelpunten rond regelgeving in de praktijk zorgt voor begrip, draagkracht en vervolgens eigenaarschap.	Ontwikkelteam 6
Jan '22 – Mrt '22	Activiteit 3: Prioriteren regelgeving Na het inzichtelijk hebben gemaakt van de regelgeving kan er geprioriteerd worden. Er moeten een aantal onderwerpen gekozen worden waar een verdiepingsslag gemaakt kan worden. Daarna zal ook de juiste casuïstiek bij gezocht worden, waarbij het doel is samenhang te creëren met de andere ontwikkelteams binnen de CityDeal.	Ontwikkelteam 6
Jan '22 – Jun '22	Activiteit 4: Werkend stelsel Omgevingswet De aankomende Omgevingswet sluit goed aan bij de City Deal openbare ruimte. Er zal onderzocht en uitgewerkt worden hoe de Omgevingswet als vehikel gebruikt kan worden om tot harmonisatie te komen.	Ontwikkelteam 6
Jun '22 – Mei '23	Activiteit 5: In praktijk brengen van casuïstiek <i>Het is vervolgens ook het plan om te gaan kijken naar concrete praktijkvoorbeelden, ook in samenwerking met de andere teams.</i>	Ontwikkelteam 6
Jun '22 – Dec '23	Activiteit 6: Kennisdeling <i>De resultaten van het traject zullen via diverse gremia en media in de sector gedeeld gaan worden. Denk aan conferenties, werksessies, vakpers, etc. Er zal</i>	Ontwikkelteam 6:

Verbinding met nationale verwante trajecten

Naam betreffende traject	Potentiële kennispartner	Onderwerp	Opmerking/contactpersoon
BodemPlus	-		
Modelverordeningen en model beleidsregels	VNG/ GPKL		
Kennisarena	COB		
Regieslang	GPKL		
Grondwater	Unie van Waterschappen		
Herstraat-tarieven	VNG		